

Sp. 91. Tillaga til þingsályktunar [86. mál]

um fullgildingu samkomulags um breytingu á samstarfssamningi Norðurlanda.

(Lögð fyrir Alþingi á 106. löggjafarþingi 1983.)

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að fullgilda fyrir Íslands hönd samkomulag um breytingu á samstarfssamningnum frá 23. mars 1962 milli Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar sem undirritað var í Reykjavík 15. júní 1983. Samkomulagið er prentað hér sem fylgiskjal.

Athugasemdir við þingsályktunartillögu þessa.

Samstarfssamningur milli Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar var undirritaður í Helsingfors 23. mars 1962. Breytingar á honum voru gerðar með samningum 13. febrúar 1971 og 11. mars 1974. Samninginn og breytingarnar er að finna í auglýsingum í C-deild Stjórnartíðinda nr. 7/1962, 16/1971 og 17/1975.

Breytingar á Helsingforssamningnum vegna þátttöku Álandseyja, Færeyja og Grænlands í norrænu samstarfi.

Í framhaldi af tveimur tillögum á 28. þingi Norðurlandaráðs árið 1980 hefur laganefnd ráðsins kannað tillögur um aukna aðild Færeyja og Álandseyja að Norðurlandaráði og ráðherranefnd Norðurlandaráðs og um samsvarandi aðild Grænlands. Í nóvember 1980 var skipuð sérstök nefnd (Petri-nefndin) sem skilaði álit í september 1982 og lagði til breytingar á Helsingforssamningnum til að ná þessu markmiði. Meirihluti nefndarinnar vísaði frá hugmyndum um algerlega sjálfstæða aðild Álandseyja, Færeyja og Grænlands.

Laganefnd Norðurlandaráðs tók undir tillögur Petri-nefndarinnar og í skýrslu til 31. þings Norðurlandaráðs í febrúar 1983 lagði hún til að ráðið beindi tilmælum til ríkisstjórna Norðurlanda að breyta Helsingforssamningnum. Norðurlandaráð samþykkti ályktanir þar um 23. febrúar 1983.

Í framhaldi af þessum ályktunum var unnið á vegum embættismannanefndar að gerð samkomulags um breytingar á samningnum. Samkomulagið var undirritað í Reykjavík 15. júní 1983 á fundi samstarfsráðherra Norðurlanda. Matthías Á. Mathiesen viðskiptaráðherra undirritaði samkomulagið fyrir Íslands hönd. Samkomulagið er birt sem fylgiskjal 1. Samkomulagið er háð fullgildingu og með tillögu þessari er leitað heimildar Alþingis til að fullgilda það fyrir Íslands hönd.

Meginbreytingar, sem gerðar eru á Helsingforssamningnum, eru þessar:

1. Í samningnum er tekið fram að í skólum í sérhverju Norðurlandanna skuli vera fræðsla í tungumálum og um menningu og þjóðfélagsástand á hinum Norðurlöndunum. Þessu ákvæði er breytt til að áréttast að það taki til Álandseyja, Færeyja og Grænlands.

2. Landsþing Grænlands kýs fulltrúa í Norðurlandaráðið.
3. Í stað 78 kjörinna fulltrúa í Norðurlandaráði verða nú 87 fulltrúar: frá Danmörku 16 (óbreytt), Finnlandi 18 (áður 17), Íslandi 7 (áður 6), Noregi og Svíþjóð 20 (áður 18), Álandseyjum 2 (áður 1), Færeyjum 2 (óbreytt) og Grænlandi 2 (enginn áður). Deildir Færeyja og Grænlands starfa í deild danska ríkisins og deild Álandseyja í deild finnska ríkisins.
4. Stjórn Álandseyja og landstjórnir Færeyja og Grænlands taka þátt í starfi ráðherranefndarinnar. Ákvörðun ráðherranefndarinnar er bindandi fyrir Álandseyjar, Færeyjar og Grænland í þeim mæli sem löndin fallast á hana í samræmi við sjálfstjórnarreglur.

Breytingar á Helsingforssamningnum varðandi kostnaðarskiptingu.

Á 31. þingi Norðurlandaráðs var einnig samþykkt ályktun um að beina þeim tilmælum til ríkisstjórna Norðurlanda að breyta ákvæði í Helsingforssamningnum um skiptingu sameiginlegra útgjalda Norðurlandaráðs þannig að sami háttur verði hafður á og við ráðherranefnd Norðurlandaráðs. Samkomulag varð um að breyta 2. mgr. 58. gr. Helsingforssamningsins og var ákvæði þar um í fyrrgreindu samkomulagi frá 15. júní 1983.

Breytingar á menningarmálasamningi Norðurlanda og samkomulagi um samstarf á sviði flutninga og samgangna.

Í tengslum við ályktanir um breytingar á Helsingforssamningnum vegna aðildar Álandseyja, Færeyja og Grænlands samþykkti Norðurlandaráð 23. febrúar 1983 að beina þeim tilmælum til ríkisstjórna Norðurlanda að breyta öðrum samningum um norrænt samstarf þannig að fulltrúum Álandseyja, Færeyja og Grænlands yrði kleift að taka þátt í því samstarfi á sama hátt og í störfum á grundvelli Helsingforssamningsins.

Í þessu skyni var ákveðið að breyta tveimur samstarfssamningum:

- 1) Samningi frá 15. mars 1971 um samstarf á sviði menningarmála (sbr. C-deild Stjórnartíðinda nr. 2/1972).
- 2) Samkomulagi frá 6. nóvember 1972 um samstarf á sviði flutninga og samgangna (sbr. C-deild Stjórnartíðinda nr. 23/1972 og 4/1973).

Samkomulag um breytingu á fyrrnefnda samningnum var undirritað í Gautaborg 13. júní 1983 á fundi menntamálaráðherra Norðurlanda. Ragnhildur Helgadóttir menntamálaráðherra undirritaði samkomulagið fyrir Íslands hönd. Samkvæmt breytingunni geta embættismenn frá Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi tekið þátt í fundum embættismannanefndar sem starfar samkvæmt samningnum. Samkomulagið er birt sem fylgiskjal 2.

Samkomulag um breytingu á samkomulaginu um samstarf á sviði flutninga og samgangna var undirritað á fundi samstarfsráðherra Norðurlanda í Reykjavík 15. júní 1983. Matthías Á. Mathiesen viðskiptaráðherra undirritaði samkomulagið fyrir Íslands hönd. Samkvæmt breytingunni mega embættismenn frá Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi taka þátt í fundum embættismannanefndar um flutningamál sem starfar samkvæmt samkomulaginu. Ákvæði í samkomulaginu um verksvið nefndarinnar var breytt til að tryggja að nefndin tæki tillit til starfsemi á Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi. Samkomulagið er birt sem fylgiskjal 3.

Fylgiskjal 1.

SAMKOMULAG um breytingu á samstarfssamningnum frá 23. mars 1962 milli Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar.

Ríkisstjórnir Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar, sem með samkomulagi frá 13. febrúar 1971 og samkomulagi frá 11. mars 1974 hafa breytt samstarfssamningnum frá 23. mars 1962,

sem telja ráðvænlegt að gera breytingar á samningnum í þeim tilgangi að veita Álandseyjum og Færeyjum aukna aðild að Norðurlandaráði og ráðherranefnd Norðurlandaráðs og einnig til að veita Grænlandi samsvarandi aðild að þessum stofnunum, hafa orðið sammála um eftirfarandi:

I.

8., 44., 47., 48., 49., 55., 58., 60., 61. og 63. gr. samstarfssamningsins orðist svo:

8. gr.

„Fræðsla og menntun í skólum í sérhverju Norðurlandanna skal í hæfilegum mæli taka til fræðslu í tungumálum og um menningu og almennt þjóðfélagsástand á hinum Norðurlöndunum, þar með töldum Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi.“

44. gr.

„Í Norðurlandaráði starfa saman þjóðþing Norðurlandanna ásamt landsþingi Álandseyja, lögþingi Færeyja og landsþingi Grænlands og ríkisstjórnir landanna ásamt stjórn Álandseyja og landsstjórnnum Færeyja og Grænlands. Ráðið getur átt frumkvæði að lausn vandamála og verið ráðgefandi um vandamál sem varða samvinnu landanna, svo og Álandseyja, Færeyja og Grænlands, eða einhverra þeirra. Að öðru leyti hefur ráðið á hendi verkefni sem af þessum samningi eða öðrum leiðir.“

47. gr.

„Ráðið skipa 87 kjörnir fulltrúar, fulltrúar ríkisstjórnanna og fulltrúar stjórnar Álandseyja og landsstjórnna Færeyja og Grænlands.

Þjóðþing Dana kys 16 fulltrúa, ríkisþing Finna 18 fulltrúa, Alþingi Íslendinga 7 fulltrúa, stórþing Norðmanna og ríkisþing Svía hvort um sig 20 fulltrúa og landsþing Álandseyja, lögþing Færeyja og landsþing Grænlands 2 fulltrúa hvert. Ennfremur kys hver aðili jafnmarga varamenn.

Kjör fulltrúa og varamanna fer fram árlega og gildir til næsta kjörs. Við kjör skal þess gætt að mismunandi stjórnsmálástefnur eigi fulltrúa í ráðinu.

Kjörgengir eru einvörðungu þingmenn á því þingi þar sem kjör fer fram.

Ríkisstjórnirnar, stjórn Álandseyja og landsstjórnir Færeyja og Grænlands velja úr sínum hópi stjórnarfulltrúa, svo marga sem þær óska.“

48. gr.

„Í deild danska ríkisins eru þeir fulltrúar sem þjóðþingið kys og þeir fulltrúar sem ríkisstjórnin velur, svo og deildir Færeyja og Grænlands sem taldar eru í 2. mgr. Í deild Finnlands eru þeir fulltrúar sem ríkisþingið kys og þeir fulltrúar sem ríkisstjórnin velur, svo og deild Álandseyja sem talin er í 2. mgr. Deildir hinna landanna skipa kjörnir fulltrúar þjóðþinganna og fulltrúar sem ríkisstjórnirnar velja.

Í deild Færeyja eru þeir fulltrúar sem lögþingið kýs og þeir fulltrúar sem landsstjórnin velur. Í deild Grænlands eru þeir fulltrúar sem landsþingið kýs og þeir fulltrúar sem landsstjórnin velur. Í deild Álandseyja eru þeir fulltrúar sem landsþingið kýs og þeir fulltrúar sem stjórn Álandseyja velur.

Orðið „deild“ í 52. gr., 53. gr., 1. mgr. 54. gr. og 2. mgr. 58. gr. merkir deild viðkomandi lands.“

49. gr.

„Fulltrúar ríkisstjórnanna og fulltrúar stjórnar Álandseyja og landsstjórna Færeyja og Grænlands eiga ekki atkvæðisrétt í ráðinu.

Um málefni sem einvörðungu varða túlkun samninga milli einstakra landa eiga ekki aðrir atkvæðisrétt en fulltrúar þeirra landa.“

55. gr.

„Sérhver ríkisstjórn, stjórn Álandseyja, landsstjórnir Færeyja og Grænlands, ráðherra-nefndin og sérhver fulltrúi hefur tillögurétt.

Nefnd skal fjalla um sérhvert mál áður en ráðið tekur það til lokaafgreiðslu.“

58. gr.

„Hver deild ber kostnað af þátttöku sinni í ráðinu.

Þingið eða stjórnarnefndin eftir umboði þingsins ákveður fyrir hvert fjárhagsár hvernig sameiginlegur kostnaður skiptist milli deildanna. Stjórnarnefndin getur þó í sérstökum tilvikum ákveðið að breyta þeirri skiptingu.“

60. gr.

„Í ráðherranefnd Norðurlanda starfa ríkisstjórnir landanna saman.

Stjórn Álandseyja og landsstjórnir Færeyja og Grænlands taka þátt í starfi ráðherranefndarinnar.

Ráðherranefndin tekur ákvarðanir að því marki sem mælt er fyrir um í samningi þessum og öðrum samningum milli Norðurlandanna. Ráðherranefndin skal og annast samvinnu í öðrum samstarfsmálum ríkisstjórna Norðurlanda innbyrðis og ríkisstjórnanna og Norðurlandaráðs.“

61. gr.

„Í undantekningartilvikum getur staðgengill með umboði sótt fund í stað fulltrúa úr ríkisstjórn, stjórn Álandseyja eða landsstjórnnum Færeyja eða Grænlands. Þó verða hverju sinni fulltrúar þriggja ríkja hið fæsta að vera ráðherrar.

Hvert ríki tilnefnir ráðherra er með aðstoð embættismanns skal annast samræmingu norræna samstarfsmála.

Til aðstoðar ráðherranefndinni við störf hennar eru embættismannanefndir og skrifstofur ráðherranefndarinnar.“

63. gr.

„Ákvarðanir ráðherranefndarinnar eru bindandi fyrir hvert land. Ákvörðun í máli sem samkvæmt stjórnarskrá einhvers landanna krefst samþykkis þjóðþings þess lands er þó ekki bindandi fyrir það land fyrr en þjóðþing þess hefur samþykkt ákvörðunina. Sé slíkrar samþykktar krafist skal ráðherranefndinni skýrt frá því áður en hún tekur ákvörðun. Önnur lönd eru ekki heldur bundin af slíkri ákvörðun fyrr en samþykkt þjóðþingsins liggur fyrir.

Ákvörðun ráðherranefndarinnar er bindandi fyrir Álandseyjar, Færeyjar og Grænland í þeim mæli sem þau lönd fallast á ákvörðunina í samræmi við sjálfstjórnarreglur.“

II.

Samkomulag þetta skal fullgilda, og skulu fullgildingarskjölin svo skjótt sem við verður komið afhent utanríkisráðuneyti Finnlands til varðveislu, og skal það ráðuneyti láta hverjum samningsaðila í té staðfest afrit samkomulagsins.

Samkomulagið öðlast gildi þrjátíu dögum eftir að fullgildingarskjöl allra samkomulagsaðila hafa borist.

Þessu til staðfestu hafa undirritaðir fulltrúar, er til þess höfðu umboð, undirritað samkomulag þetta í Reykjavík 15. júní 1983 í einu eintaki á dönsku, finnsku, íslensku, norsku og sænsku, og skulu þeir textar allir jafngildir.

Fylgiskjal 2.

SAMKOMULAG

um breytingu á samningi milli Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar um samstarf á sviði menningarmála.

Ríkisstjórnir Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar, sem 15. mars 1971 undirrituðu samning milli Norðurlanda um samstarf á sviði menningarmála, sem telja ráðvænlegt að gera breytingu á samningnum, hafa orðið sammála um eftirfarandi:

I.

11. gr. orðist svo:

11. gr.

Í embættismannanefndinni skal vera einn fulltrúi frá hverju landi, skipaður af ríkisstjórninni. Embættismenn frá Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi geta tekið þátt í fundum nefndarinnar.

Embættismannanefndin undirbýr störf ráðherranefndarinnar og sinnir þeim verkefnum, sem ráðherranefndin felur henni eða veitir henni umboð til að leysa úr.

Ráðherranefndin setur embættismannanefndinni starfsreglur.

II.

Samkomulag þetta skal fullgilda, og skulu fullgildingarskjölin svo skjótt sem við verður komið afhent utanríkisráðuneyti Finnlands til varðveislu, og skal það ráðuneyti láta hverjum samningsaðila í té staðfest afrit samkomulagsins.

Samkomulagið tekur gildi fyrsta dag þess mánaðar, sem næstur fer á eftir þeim degi, er fullgildingarskjöl allra samningsaðila hafa verið afhent.

Þessu til staðfestu hafa undirritaðir fulltrúar, sem til þess höfðu umboð, undirritað samkomulag þetta.

Gjört í Gautaborg 13. júní 1983 í einu eintaki á dönsku, finnsku, íslensku, norsku og sænsku, og skulu þeir textar allir jafngildir.

Fylgiskjal 3.

SAMKOMULAG um breytingu á samkomulagi milli Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar um samstarf á sviði flutninga og samgangna.

Ríkisstjórnir Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar,
sem 6. nóvember 1972 undirrituðu samkomulag um samstarf á sviði flutninga og
samgangna,
sem telja ráðvænlegt að gera ákveðnar breytingar á samkomulaginu,
hafa orðið sammála um eftirfarandi:

I.

4. gr. samkomulagsins orðist svo:

„4. gr.

Starfa skal embættismannanefnd (Norræna embættismannanefndin um flutningamál) til þess að framkvæma undir yfirstjórn ráðherranefndarinnar verkefni þau er samkomulag þetta hefur í för með sér. Í nefndinni á sæti einn fulltrúi frá hverju landi, skipaður af ríkisstjórninni. Embættismenn frá Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi mega taka þátt í fundum embættismannanefndarinnar.“

II.

5. gr. samkomulagsins orðist svo:

„5. gr.

Embættismannanefndinni ber sérstaklega
að fylgjast með þróuninni á því sviði, er samkomulagið tekur til;
að gera, á grundvelli stöðugrar könnunar, tillögur um verkefni, sem fallin séu til samstarfs milli tveggja eða fleiri Norðurlandaráríkja, þar með taldra Álandseyja, Færeyja og Grænlands;
að leggja árlega fyrir ráðherranefndina til samþykktar áætlun um starfsemi embættismannanefndarinnar, þar sem getið sé verkefna og hversu hagað skuli framkvæmd þeirra og fjármögnun;
að skila árlega skýrslu til ráðherranefndarinnar um starfsemina á liðnu ári, þar sem gerð sé grein fyrir árangri þeim, er náðst hafi á starfssviði embættismannanefndarinnar, og aðgerðum, er ríkin eða Álandseyjar, Færeyjar eða Grænland hafi efnt til á sviði flutninga- og samgöngumála og varði sameiginlega hagsmuni;
að sinna öðrum þeim verkefnum er ráðherranefndin felur nefndinni.“

III.

Samkomulag þetta skal fullgilda, og skulu fullgildingarskjölin svo skjótt sem við verður komið afhent sænska utanríkisráðuneytinu til varðveislu.

Samkomulagið skal varðveitt í sænska utanríkisráðuneytinu, og skal það ráðuneyti senda hverju aðildarríki staðfest afrit.

Samkomulagið tekur gildi fyrsta dag þess mánaðar, sem næstur fer á eftir þeim degi, er fullgildingarskjöl allra ríkjanna hafa verið afhent.

Þessu til staðfestu hafa undirritaðir fulltrúar, er til þess höfðu umboð, undirritað samkomulag þetta.

Gjört í Reykjavík 15. júní 1983 í einu eintaki á dönsku, finnsku, íslensku, norsku og sænsku, og skulu þeir textar allir jafngildir.